

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИКО-ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри публічного та
міжнародного права і правоохоронної діяльності
протокол №2 від 07.09.2020 року
В.о. завідувачки кафедри

доцент Ірина РИЖЕНКО

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

**ОК 12 БУДІВНИЦТВО ТА САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ. МУНІЦИПАЛЬНЕ
ПРАВО**

Освітня програма **Право**
першого (бакалаврського рівня)
Спеціальність **081 Право**
Галузь знань **08 Право**

Херсон 2020

Назва навчальної дисципліни/освітньої компоненти	Державне будівництво та самоврядування в Україні. Муніципальне право.
Викладач (і)	Задорожня Олена Володимирівна
Посилання на сайт	Особистий кабінет http://ksuonline.kspu.edu/
Контактний тел.	+380666582367
E-mail викладача	Zadorognia@ksu.ks.ua
Графік консультацій	Очні: 15:00 – 16:00 (вівторок), online: 19:00-20:00 (четвер)

1. Анотація курсу:

Це обов'язкова навчальна дисципліна, що вивчає предмет, систему і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування, муніципального права України, правовий статус, структуру, форми та методи діяльності органів публічної влади: президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу:

Навчальна дисципліна передбачає вивчення основних положень науки державного будівництва та місцевого самоврядування України та муніципального права України, законодавства про організацію та діяльність органів публічної влади в Україні, систему органів публічної влади, завдання, принципи, форми та методи їх діяльності.

Завдання курсу:

теоретичні

- дати студентам знання про предмет, методи, систему і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування, муніципального права України; про поняття, види (форми) публічної влади, їх особливості; про правовий статус, завдання, принципи, структуру, форми та методи діяльності органів публічної влади;
- ознайомити з функціями, компетенцією, повноваженнями органів публічної влади – Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також із порядком їх організації та здійснення діяльності.

практичні

- тлумачити та застосовувати діюче законодавство під час розв'язання правових ситуацій;
- аналізувати особливості та тенденції державно-правових явищ.
- орієнтуватися та використовувати на практиці нормативно - правові документи у різних галузях права;
- аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати їх з точки зору відповідності закону.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності:

Загальні

- ЗК2 здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3 знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК11 здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК12 здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Фахові

- СК12 здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції

Програмні результати навчання.

- ПРН2 здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- ПРН8 використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПРН13 пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- ПРН18 виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
- ПРН19 демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
4/120 денна форма навчання	24	22	74

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/вибіркова компонента
2020-2021	1,2	081 Право	1	обов'язкова

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання: мультимедійний проектор для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань, виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль).

Програма для створення презентацій Microsoft PowerPoint. Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Zoom.

7. Політика курсу

Для успішного проходження курсу з даної навчальної дисципліни необхідно:

- регулярне відвідування лекційних та семінарських занять, за винятком випадків відсутності з поважних причин;
- активна участь в обговоренні питань, що виносяться на лекційні, семінарські заняття;
- своєчасне та якісне виконання завдань самостійної роботи;
- пропущені заняття відпрацьовувати згідно з графіком консультацій викладача.

Обов'язкове дотримання здобувачем правил академічної доброчесності і чітке розуміння наслідків її порушення.

Здобувачі вищої освіти мають бути зареєстровані на платформі KSU On-line.

При організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті здобувачі та науково-педагогічні працівники діють відповідно до:

- Положення про організацію самостійної роботи студентів від 02.07.2016 №428-Д.
- Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті від 02.09.2020 №789-Д.
- Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті від 07.09.2020 № 803-Д.
- Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату в науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті від 04.09.2020 №800-Д;
- Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДУ від 07.09.2020 №803-Д;
- Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у Херсонському державному університеті від 07.09.2020 № 802-Д
- Порядок ХДУ про визнання результатів неформальної та інформальної освіти від 04.03.2020 № 247-Д тощо.

Нормативні акти знаходяться в публічному доступі.

Відділу забезпечення якості освіти:

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>

Навчально-методичного відділу:

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години (вказується відповідно до розкладу навчальних занять)	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА НАУКИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ					
Згідно розкладу занять (http://www.kspu.edu/forstudent/shedule.aspx).	Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука 1. Поняття, предмет методи науки державного будівництва та місцевого самоврядування. 2. Джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування. 3. Система науки державного будівництва та місцевого самоврядування в системі суспільно-юридичних наук. Місце та роль науки державного будівництва та місцевого самоврядування	Лекція 2 год. Самостійна робота 8 год.	Основна література 1,6,8 Додаткова література 19	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи	10
	Тема 2. Основні засади організації та діяльності органів публічної влади в Україні 1. Поняття, види та ознаки публічної влади. Особливості державної влади. Особливості влади місцевого самоврядування. 2. Поняття, ознаки органів публічної влади. 3. Система органів публічної влади в Україні 1. Основні принципи організації та діяльності органів публічної влади. 2. Функції та компетенція органів публічної влади. 3. Форми та методи діяльності органів публічної влади	Лекція 2 год. Семінар 2 год. Самостійна робота 8 год.	Основна література 1,3,5 Додаткова література 9,20	Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи	11

	<p>Тема 3. Основи діяльності органів публічної влади в Україні</p> <p>1. Органи державної влади: поняття, ознаки, види.</p> <p>2. Органи місцевого самоврядування: поняття, ознаки, види.</p> <p>3. Система органів публічної влади в Україні.</p> <p>4. Основні принципи організації та діяльності органів публічної влади.</p> <p>5. Функції та компетенція органів публічної влади.</p> <p>Форми та методи діяльності органів публічної влади.</p>	<p>Лекція 2 год.</p> <p>Самостійна робота 8 год.</p>	<p>Основна література 1,3,6</p> <p>Додаткова література 11,12</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Навчальна дискусія</p> <p>Виконання завдань до самостійної роботи</p>	11
	<p>Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України</p> <p>1. Правовий статус Верховної Ради України. Місце та роль Верховної Ради в системі органів державної влади.</p> <p>2. Завдання, принципи та основи діяльності Верховної Ради України.</p> <p>3. Структура Верховної Ради України.</p> <p>4. Функції та компетенція Верховної Ради України.</p> <p>Форми та методи діяльності Верховної Ради України.</p> <p>Відповідальність Верховної Ради України.</p>	<p>Лекція 2 год.</p> <p>Самостійна робота 8 год.</p>	<p>Основна література 3,8,7</p> <p>Додаткова література 14,13,16</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>Навчальна дискусія</p> <p>Виконання завдань до самостійної роботи</p>	11
<p>Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ІНШИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ. МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ</p>					
	<p>Тема 5. Організація роботи Президента України</p> <p>1. Президент України в системі органів державної влади, основи його правового статусу та функціонування.</p> <p>2. Завдання, принципи та основи діяльності Президента України.</p> <p>3. Гарантії діяльності Президента України.</p> <p>4. Організація та проведення виборів Президента України.</p> <p>Відповідальність Президента України. Здійснення процедури імпічменту Президента України</p>	<p>Лекція 4 год.</p> <p>Семінар 8 год.</p> <p>Самостійна робота 9 год.</p>	<p>Основна література 1,3,8</p> <p>Додаткова література 13,15</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Навчальна дискусія</p> <p>Виконання завдань до самостійної роботи</p>	11
	<p>Тема 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України,</p>	<p>Лекція 2 год.</p>	<p>Основна література 3,6,7</p> <p>Додаткова література</p>	<p>Опрацювання лекційного</p>	11

	<p>інших органів виконавчої влади</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади, основи його правового статусу та функціонування. 2. Завдання, принципи та основи діяльності Кабінету Міністрів України. 3. Структура Кабінету Міністрів України. 4. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України. 5. Форми та методи діяльності Кабінету Міністрів України. 	<p>семінар 2 год. Самостійна робота 8 год.</p>	<p>1713</p>	<p>матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи</p>	
	<p>Тема 7. Муніципальне право як галузь національного права України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Муніципальне право України: поняття, предмет та методи правового регулювання. 2. Принципи муніципального права України. 3. Система муніципального права України. 4. Джерела муніципального права України. 5. Місцеве самоврядування: поняття, зміст, гарантії. 6. Принципи, завдання та функції місцевого самоврядування. <p>Система місцевого самоврядування в Україні.</p>	<p>Лекція 2 год. Семінар 2 год. Самостійна робота 8 год.</p>	<p>Основна література 1,6,8 Додаткова література 18,19</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи</p>	<p>11</p>
	<p>Тема 8. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеве самоврядування: поняття, зміст, гарантії. 2. Принципи, завдання та функції місцевого самоврядування. 3. Система місцевого самоврядування в Україні. 	<p>Лекція 4 год. Семінар 4 год. Самостійна робота 8 год.</p>	<p>Основна література 3,5,7 Додаткова література 18,20</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна дискусія Виконання завдань до самостійної роботи</p>	<p>11</p>
	<p>Тема 9. Органи та посадові особи місцевого самоврядування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Представницькі та інші органи місцевого самоврядування, їх взаємозв'язок з територіальними громадами. 	<p>Лекція 4 год. Семінар 4 год. Самостійна робота</p>	<p>Основна література 3,6,8 Додаткова література 20,18</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Усне опитування Навчальна</p>	<p>11</p>

	2. Сільські, селищні, міські, районні в містах ради: правовий статус, структура, повноваження та функції. 3. Районні та обласні ради: правовий статус, структура, повноваження та функції. 4. Сільські, селищні, міські голови, основи їх правового статусу та функціонування. 5. Органи самоорганізації населення: основи їх правового статусу та функціонування.	9 год.		дискусія Виконання завдань до самостійної роботи	
	Всього за навчальну дисципліну	120 год., з них: лекції – 24 год., семінари – 22 год., с.р. – 74 год.			100
Диференційований залік					

9. Форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Оцінювання відповідей, самостійної та індивідуальної роботи здобувача з кожної теми чи завдання здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів. Де 5 балів, це коли відповідь (робота) здобувачем виконана в повному обсязі, 4 бали – якщо допускаються незначні помилки, 3 бали – якщо основний матеріал викладений, але з помилками й не точностями, 2 бали – якщо відтворено основний навчальний матеріал фрагментарно, бракує власних суджень та самостійного виконання роботи (мають ознаки академічного плагіату), 1 бал – відповідь (робота) здобувача фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення чи виконання завдання.

При оцінюванні відповідей здобувачів враховується:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність, володіння спеціальною термінологією тощо;
- якість знань: осмисленість, системність тощо;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, систематизувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- самостійність оцінних суджень;
- виконання самостійної роботи з кожної теми за методичними рекомендаціями до семінарських занять тощо.

Оцінювання самостійної/індивідуальної роботи здійснюється за критеріями:

- високий концептуальний рівень та повнота висвітленого питання;
- змістовність та обізнаність здобувачем теми;
- логічність, послідовність викладення матеріалу, доведення та аналіз вивчених теорій, концепцій, вчень;

- незалежність думки;
- академічна доброчесність у виконанні завдання;
- вільне використання для підготовки доступні інформаційні технології і бази даних;
- рівень підготовки проєктів необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях тощо;
- складність он-лайн курсу тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті затверджено наказом від 07.09.2020 № 803-Д. (далі - Порядок).

Оцінювання результатів навчання протягом семестру (поточний контроль) здійснюється відповідно до п. 2.1. Порядку.

Оцінювання результатів навчання після вивчення освітніх компонент/навчальних дисциплін (семестровий (підсумковий) контроль згідно п.2.2. Порядку.

Модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА НАУКИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Усне опитування – до 20 балів.

Індивідуальна робота (тезування, анотування, написання реферату, ese, вирішення практичних завдань, тестів тощо) – до 5 балів.

Контрольна робота – до 5 балів.

Модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ІНШИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ. МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Усне опитування – до 20 балів.

Індивідуальна робота (тезування, анотування, написання реферату, ese, вирішення практичних завдань, тестів тощо) – до 5 балів.

Контрольна робота – до 5 балів.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форми навчання за результатами опанування освітньої компоненти/навчальної дисципліни, формою семестрового контролю якої є диференційований залік

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль 1	модуль 2	Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)				
1.	Відвідування лекційних занять	0	0	0
2.	Семінарські заняття (самостійна робота)	до 30 (включно)	до 20 (включно)	50
3.	Контрольна робота		до 5 (включно)	5
3.	Індивідуальна робота здобувачів		до 5 (включно)	5
4.	Диференційований залік			40
5.	Разом балів			100
Вибіркові види діяльності (робіт)*				
6.	- участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс; - тощо			max 10

*Здобувачі можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовці презентації англomовної статті з аналізу даних, участь у конкурсах наукових робіт, предметних олімпіадах, конкурсах, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSERA та ін.). за виконання завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач).

Оцінка за екзамен відповідає рівню сформованості загальних і фахових компетентностей та отриманих програмних результатів навчання здобувача освіти та визначається шкалою ЄКТС та національною системою оцінювання (табл. 3).

Таблиця 2

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

100-бальна система	оцінка ECTS	оцінка за національною системою
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова (основна) література:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. С. Г. Серьогіної. - Х.: Право, 2005. - 256 с.
2. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід [Текст] : [монографія] / Олена Бабінова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К. : Фенікс, 2011. - 269 с.
3. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студ. вищ. навч. закл. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. - 672 с.
4. Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування [Текст] : [наук. доп.] / [канд. юрид. наук., доц. І. І. Бодрова, д-р юрид. наук, проф. П. М. Любченко] ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. - Х. : Оберіг, 2012. - 61 с.
5. Конституція України №254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
6. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник. - 2-е вид., перероб і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2007. - 502 с
7. Міжмуніципальне співробітництво [Текст] : навч. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; [уклад.: Вакуленко В.М. та ін.]. - К. : Фенікс, 2012. - 390 с.
8. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко, П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк; ред.: С. Г. Серьогіна; МОНМС України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та доповн. - Х. : Право, 2011. - 360 с.

Додаткова література:

9. Грищук М.В. Нариси історії місцевого самоврядування України [Текст] / М. В. Грищук ; Національний ун-т "Острозька академія". - Острог : [б.в.], 2003. - 159 с. - Бібліогр.: с. 56-59
10. Григоренко А.О. Шляхи удосконалення статусу народного депутата України // Держава і право: Зб. наук. праць. – Випуск 18. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. – С.126-130.
11. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна [Текст] : монографія / Н. В. Камінська ; Нац. акад. внутр. справ, Київ. ун-т туризму, економіки і права. - К. : [б. в.], 2012. - 405 с.
12. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні [Текст] : монографія / Т. М. Безверхнюк [и др.] ; Національна академія держ. управління при Президентові України, Одеський регіональний ін-т держ. управління. - О. : Видавництво ОРІДУ НАДУ, 2008. - 326 с.
13. Журавський В.С. Парламентаризм в Україні та європейський досвід // Держава і право: Зб. наук. праць. – Випуск 11. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2001. – С.101-107.
14. Карпачова Н.І. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – українська модель омбудсмана // Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи / За ред. Ю.С.Шемшученка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2001. - С.278-292.
15. Кривенко Л. Законодавча влада в системі державної влади // Вісник Академії правових наук України. – 2001. - №1. – С.58-71.
16. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Комітети Верховної Ради України і проблеми підвищення ефективності їх діяльності // Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. –№42. – С.36–41.
17. Погорілко В.Ф., Ставнійчук М.І., Федоренко Г.О. Український парламентаризм //

Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи / За ред. Ю.С.Шемшученка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2001. - С.51-112.

18. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів : монографія / В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика, І. І. Бодрова, С. В.Болдирєв, П. М. Любченко, С. Г. Серьогіна, К. Є. Соляник. - Х. : Право, 2009. - 539 с.

19. Проблеми реформування місцевого самоврядування України в контексті наближення до європейських стандартів [Текст] : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 28 жовтня 2009 р. / Координатор проектів ОБСЄ в Україні, Акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; ред кол. Ю. П. Битяк [та ін.] - Х. : НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2009. - 223 с.

20. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири [Текст] : кол. моногр. / [О. М. Кондрашов та ін.] ; за заг. ред. д. держ. упр. О. М. Кондрашова ; Акад. муніцип. упр. - Миколаїв : Ємельянова Т. В. [вид.], 2013. - 351 с.

Інтернет-ресурси:

Бібліотечний фонд ХДУ:

Бази даних власної генерації, що мають постійний безкоштовний повнотекстовий доступ в мережі Інтернет (відкритий доступ):

- Електронний каталог **eLibrary** (<http://elibrary.kspu.edu/>);
- Електронний архів-репозитарій наукових публікацій працівників та студентів Херсонського державного університету **eKhSUIR** (<http://ekhsuir.kspu.edu/>).

Доступ в локальній мережі університету з усіх IP – адрес:

- **Web of Science** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Scopus**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Springer Link** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>).

Організація доступу до відкритих інформаційних ресурсів (корисні посилання на Web-сторінці Наукової бібліотеки).

- **Українські журнали в SCOPUS та Web of Science**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2013UJSc.aspx>)
- **Іноземні електронні ресурси вільного доступу**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2016FreeAccess.aspx>)
- **Фахові періодичні видання**
http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_Periodika.aspx
- **Українські Інтернет-ресурси**
http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_link.aspx